

5. Фоміна О. О. Механізм регулювання соціально-трудових відносин на засадах відповідальності. Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. 2013. № 3 (59). С. 46-56.

Цибульський А.І., студент
Науковий керівник: Чуй І. Р., к.е.н., доцент
 Львівський торговельно-економічний
 університет, м. Львів, Україна

ОЦІНЮВАННЯ ВИТРАТ І ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

Витрати домогосподарства – сукупність платежів, які здійснюються домогосподарством з метою забезпечення його життєдіяльності, що включають витрати на придбання продовольчих і непродовольчих товарів та оплату послуг, інвестиційні витрати, податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти [1, С. 355].

За даними Державного комітету статистики середньомісячні сукупні витрати одного домогосподарства становили 8308 грн, міського – 8643 грн, сільського – 7619 грн і зросли порівняно з 2017р. відповідно на 16%, 18% та на 13%. У середньому на одну особу витрати становили 3938 грн на місяць, у міських домогосподарствах – 4155 грн, у сільських – 3511 грн [2].

Серед усіх сукупних витрат 92% становили споживчі витрати домогосподарств, що на 0,9 в.п. менше ніж у 2017 р. Частка витрат, не пов'язаних із споживанням, склала 8% усіх витрат домогосподарств, що на 0,9 в.п. більше ніж у 2017 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Структура сукупних витрат домогосподарств України за 2014-2018 рр.

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. від 2014 р.
Сукупні витрати в середньому на одне домогосподарство за місяць, грн	4048,9	4952,0	5720,4	7139,4	8308,1	4259,2
Структура сукупних витрат домогосподарств, %						
Споживчі сукупні витрати	91,6	92,9	93,2	92,9	92,0	0,4
продукти харчування та безалкогольні напої	51,9	53,1	49,8	47,9	47,7	-4,2
алкогольні напої, тютюнові вироби	3,4	3,3	2,9	3,1	3,4	0,0
непродовольчі товари та послуги	36,3	36,5	40,5	41,9	40,9	4,6
в тому числі: одяг і взуття	6,0	5,7	5,6	5,5	5,4	-0,6
житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	9,4	11,7	16,0	17,0	15,2	5,8
предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	2,3	2,0	1,7	2,0	2,1	-0,2
охорона здоров'я	3,6	3,7	4,2	3,8	4,0	0,4

транспорт	4,3	3,7	3,6	3,7	3,7	-0,6
зв'язок	2,8	2,4	2,3	2,4	2,6	-0,2
відпочинок і культура	1,8	1,5	1,4	1,6	1,8	0,0
освіта	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0	-0,1
ресторани та готелі	2,3	2,0	2,2	2,3	2,4	0,1
різні товари і послуги	2,7	2,7	2,5	2,5	2,7	0,0
Неспоживчі сукупні витрати	8,4	7,1	6,8	7,1	8,0	-0,4
<i>у т.ч.: оплата житла, комунальних послуг</i>	8,1	10,2	14,7	15,4	13,9	5,8

На харчування (включаючи харчування поза домом) домогосподарства витрачали майже половину всіх витрат. На купівлю непродовольчих товарів та послуг домогосподарства скеровували 39 % усіх сукупних витрат. Витрати на алкогольні напої та тютюнові вироби становили 3,4% витрат домогосподарств (у 2017р. – 3,1 %). У структурі витрат оплата житла, комунальних послуг становила 14% або 1155 грн на місяць. Розмір отриманих пільг та субсидій на оплату житла, комунальних продуктів та послуг у розрахунку на одне домогосподарство становив 282 грн у місяць або 24 % витрат на оплату житла, комунальних продуктів та послуг. Середній розмір призначеної субсидії на одне домогосподарство у грудні 2018р. зменшився порівняно з 2017р. і склав 713 грн.

Неспоживчі сукупні витрати домогосподарств складають незначну частку: від 8,4 % у 2014 р. до 8% у 2018 р. За період 2014-2018 рр. їх величина зросла із 341,53 грн до 653,17 грн або на 91%. У той же час споживчі витрати населення збільшилися на 105,2% (рис. 1).

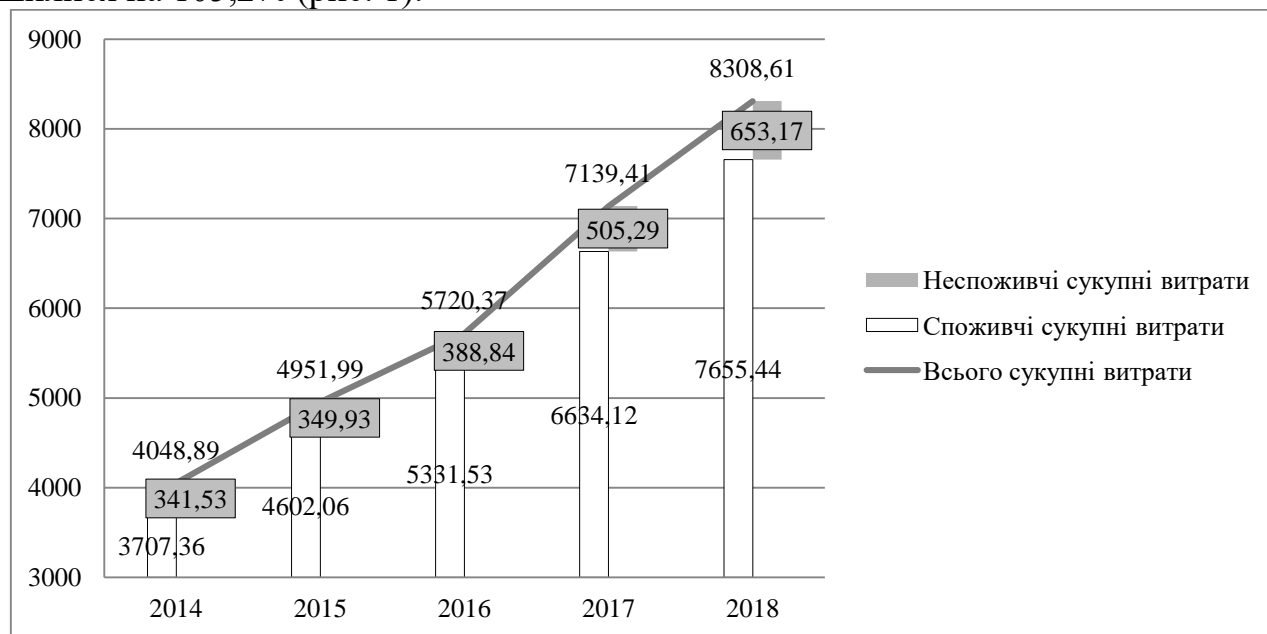

Рис. 1. Витрати домогосподарств в Україні, грн (в середньому на одне домогосподарство за місяць)

У складі споживчих витрат основну частину складають витрати на придбання товарів і послуг (у 2018 році 89,2% сукупних витрат), поточні податки на майно, доходи, інші сплачені поточні трансферти (9,4%), доходи від власності (сплачені) (0,9%) та заощадження (0,5%).

Дані Державного комітету статистики свідчать про домінування статті “Витрати на придбання товарів та послуг”, яка зростала вищими темпами ніж

загальні витрати та заощадження. Вочевидь, що інші статті витрат у порівнянні з цією майже не мають суттєвого значення (поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти – біля 9 %, доходи від власності (сплачені) – біля 1 %, приріст фінансових активів і нагромадження нефінансових активів – всього 0,5 %), що свідчить про недостатній рівень доходів населення, які майже повністю використовуються на споживання.

Негативні процеси, які мали місце в політичному та економічному житті країни, суттєво відобразилися на добробуті основних верств населення України. Поряд із зростання доходів українців мало місце також і збільшення витрат. Оскільки наявний дохід не підвищувався відповідно до розширення потреб населення, тому додаткове споживання було профінансоване за рахунок попередніх заощаджень. Даний факт вказує на те, що рівень зростання цін на товари, які купували пересічні громадяни за 2014-2015 роки значно підвищився, що вплинуло на скорочення заощаджень населення (рис. 2).

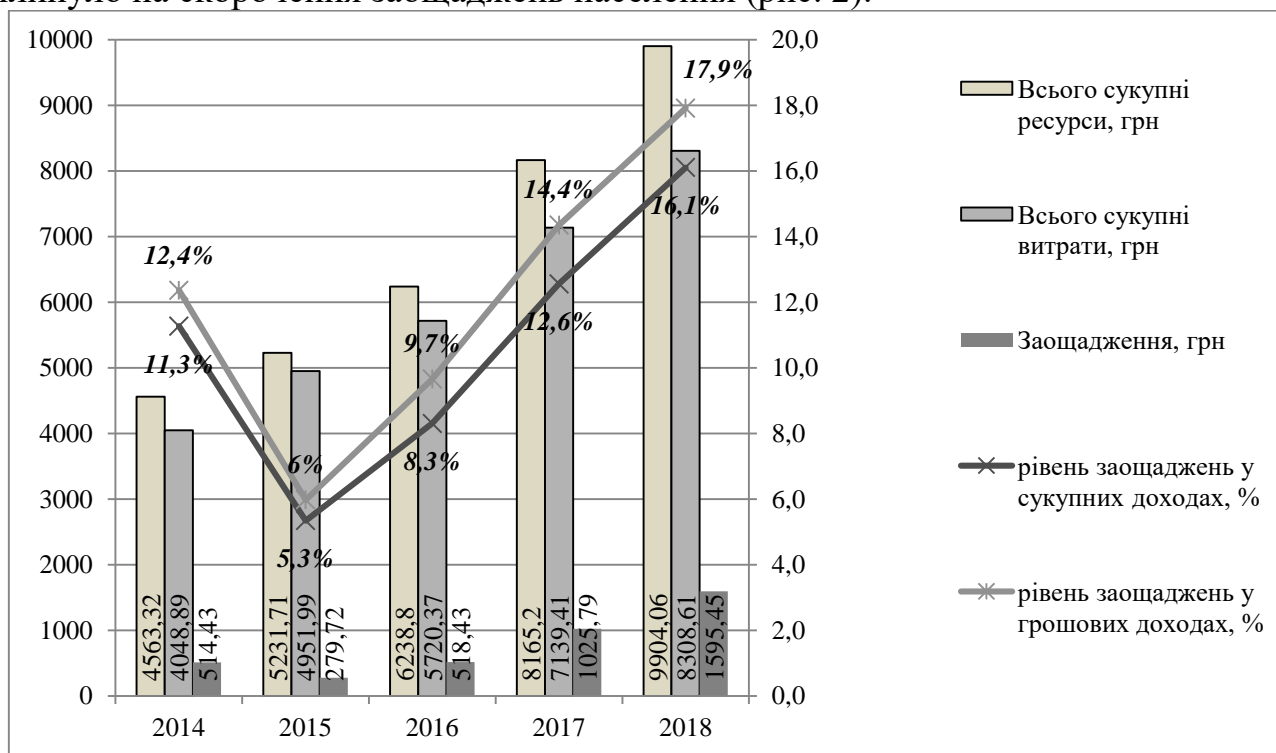

Рис. 2. Динаміка доходів, витрат та заощаджень домогосподарств у 2014-2018 рр. (в середньому на одне домогосподарство за місяць)

Найнижчим рівень заощаджень населення України був у 2015 році – всього 5,3% у сукупних доходах та 6 % у грошових доходах. Така ситуація була зумовлена високими девальваційними очікуваннями населення, недовірою до банківської системи у зв'язку із неплатоспроможністю багатьох установ банківської системи 2014-2016 рр. та в цілому наслідками фінансово-економічної кризи. Не останню роль у зниженні заощаджень громадян України відіграє рівень тіньової економіки, оскільки офіційна статистика охоплює далеко не всі фінансові активи пересічних українців. Значна частина коштів обертається поза банківським та фінансовим сегментом економіки.

Рівень заощаджень вітчизняних домогосподарств набагато менший від рівня заощаджень зарубіжних домогосподарств, що зумовлено кризою вітчизняної банківської системи, а також недовірою населення до банківських та небанківських фінансово-кредитних установ, низьким рівнем інвестиційної активності населення України та відсутністю економічних знань і фахового досвіду.

Список використаних джерел

1. Фінанси: підручник. [за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова]. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
2. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2018 році. Статистичний збірник. Частина I. – К. : Державна служба статистики України, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Чебанова М.О., студентка

Науковий керівник: Синиціна Ю.П., к.т.н., доцент
Національна металургійна академія України, України

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗВИКОРИСТАННЯМ SWOT-АНАЛІЗУ

Проблема співіснування економіки та екології довгий час не була актуальною. Вчені зіткнулися з необхідністю вирішення даного питання лише у зв'язку зі значним погіршенням стану навколишнього середовища у всьому світі. На підставі цього присутній очевидний дефіцит наукових досліджень з даного питання як в прикладному, теоретичному аспекті так і в методологічному. Вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів екологічного менеджменту внесли О. Балацький [1], Є. Борщук, Г. Білявський, Л. Бобровський, В. Бурлаков [2], В. Кожушко, В. Лук'янихін, О. Маслюковська [3], О. Михайлюк, В. Семенов, Л. Федулова та ін.

В Україні спостерігається тенденція, коли підприємства неохоче запроваджують систему екологічного менеджменту та екологічну політику, тому що не оцінюють позитивних моментів від результатів такої роботи.

Ринок молока та молочних продуктів в Україні є однією із найважливіших та найбільш перспективних складових частин ринку. Від його розвитку залежить забезпечення населення України життєво необхідними продуктами харчування, що виробляються з молока. Під час виробництва молочних продуктів утворюється велика кількість сироватки, близько 90 % від об'єму молока, яке переробляється. Стічні води молокопереробних підприємств, як правило, поділяються на дві категорії: висококонцентровані (сироватка та меліса), які утворюються в цеху виробництва сирів, молочного цукру і альбумінованого сиру, та низькоконцентровані, які утворюються під час миття тари, технологічного обладнання та приміщень від забруднень залишками молока, продуктами його переробки, мийними засобами тощо [4].

Відомі різні методи утилізації сироватки – ультрафільтрація, сушіння, виробництво етилового спирту та інших продуктів. Через відсутність досконалих ресурсоощадних технологій ці методи майже не застосовуються.